

Китепканалар жана Чынгыз Айтматов

Токторбаева З. Б.

*Нарынская областная библиотека им. С. Орозбакова
Кыргызстан*

Кыргыз Республикасынын Эл жазуучусу, Кыргыз Республикасынын баатыры, «Ак шумкар» өзгөчө белгисинин ээси, Кыргыз Республикасынын Токтогул атындагы мамлекеттик сыйлыктын лауреаты, Ч.Айтматовдун кыргыз элинин улуттук маданиятын өнүктүрүүгө жана чыңдоого кошкон зор салымы үчүн Кыргыз Республикасынын Президенти Курманбек Бакиев «2008-жыл Айтматовдун жылы» деп жарыялаган.

Ошол жарлыктын негизинде Кыргыз Республикасынын маданият жана маалымат министрлиги да «Чыңгыз Айтматов жылы» деп жарыялап, атайын иш чараларды кабыл алып, республикада ошол иш чаралар ишке ашырылууда.

Нарын облустук С.Орозбаков атындагы китепканада да атайын тематикалык иш чараларды иштеп чыгып, иш алып барышты.

Облустук китепкананын окуу залында 6-февралда «Адабият асманындагы жарык жылдыз» аттуу адабияттардын ачык кароо көргөзмөсү уюштурулуп, көргөзмөнүн бет ачары өтүлдү. Көргөзмөгө Ч.Айтматовдун өмүр жолу, чыгармачылыгы, коомдук ишмердүүлүгү жөнүндө жазылган 145 китеп жана 42 газета, журналдан алынган материалдар коюлуп, улам жаңы материалдар менен толукталууда. Бул адабияттардын ачык кароо көргөзмөсүнө шаарыбыздын Э.Ибраев, Чкалов, Токтогул атындагы орто мектептеринин жогорку класстарынын окуучуларына экскурсия жасоо менен тааныштырылып, сунушталды. Ушул эле китеп көргөзмө боюнча Чкалов орто мектебинин 10-11-класстарына кыргыз тил жана адабият мугалими А.Тагаева Ч.Айтматов боюнча ачык сабак өтүп, китеп көргөзмө боюнча китепкананын тейлөө бөлүмүнүн башчысы Бексултанова кечири баяндама жасады.

6-мартта «Ч.Айтматовдун чыгармаларындагы аялдардын образы» деген темада Айтматовдук окуу өтүлүп, окууга Токтогул атындагы орто мектептин 8-класстарынын окуучулары катышты.

19-мартта Ч.Айтматовдун «Делбирим» повестинде «Экологиялык проблемалардын козголушу» деген темада окурмандардын конференциясы өтүлдү.

Китепкананын справкалык маалымат берүү бөлүмүндө «Ч.Айтматов дипломат» 1987-2008 жылга чейинки газетага чыккан материалдар тиркелди, «Ч.Айтматов 75 жашта», «Кыргыздын залкар жазуучусу - Ч.Айтматовга 80 жыл», «К 80-летию Ч.Айтматова» (1988-2008 гг. орус тилиндеги макалалар) аттуу мезгилдүү басма беттерине чыккан материалдардан тематикалык папкалар уюштурулуп, «Көркөм сөздүн чебери – Ч. Айтматов», «Ч. Айтматов жөнүндө» аттуу картотека уюштурулуп, окурмандарга сунуш кылынды. Ошондой эле, Ч. Айтматов боюнча 2687 оозеки библиографиялык маалымат берилген.

Балдар бөлүмүндө «Ч.Айтматов кыргыз элинин сыймыгы» деген темада китеп көргөзмө чыгарылып «Айтматовдук энциклопедия» китебин балдарга тааныштыруу максатында адабияттык баяндама, Ч. Айтматовдун чыгармалары боюнча «Каармандардын жолугушуусу» аттуу адабий шоу өткөрүлдү.

Ч.Айтматовдун алган сыйлыктары, наамдары жөнүндө «Ч.Айтматов – дүйнөлүк маанидеги жазуучу» аттуу буклет жана «Кыргыз эли - Айтматовду кылымга дашктай берет» аттуу папка түзүлүп, окурмандарга сунуш кылынды.

23-апрель китеп майрамына арналган «2008-жыл Ч.Айтматовдун жылы» аттуу китеп жумалыгы «Адабият асманындагы жарык жылдыз» аттуу ачык кароо китеп көргөзмөсүнө маалымат берүү менен ачылды. Андан соң Айтматовдун чыгармаларына жазылган, обондуу ырларды дашазалоо поэзия кечеси өткөрүлдү.

Жумалыктын 2-күнү 24-апрелде «Арыба Ак кеме» адабияттык кече Нарын шаардык борбордук китепканасында, 3-күнү 25-апрелде Ч.Айтматовдун чыгармаларындагы «Сүйүү темасы» аттуу адабий музыкалуу кече Нарын райондук Э.Ибраев атындагы китепканада, 4-күн 28-апрель Ч.Айтматовдун «Тоолор кулаганда» китепбинин бет ачары Нарын облустук С.Орозбаков атындагы китепканада, 5-күн 29-апрель Ч.Айтматовдун балдарга арналган чыгармалары боюнча библиографиялык баяндама өтүлүп, «Бугу эне» уламышы боюнча слайд даярдалып, көрсөтүлүп, жумалык жыйынтыкталды.

Жумалыктар райондук китепканалардын баардыгында өткөрүлдү. Алсак: Кочкор районунда «Канткенде Адам улуу Адам болот» (Кылым карытаар бир күн романы боюнча) китеп окуучулардын конференциясы, «Ч.Айтматов искусстводо» деген темада адабий кече, Балдар дүйнөсү Ч.Айтматовдун чыгармаларында, «Мифтер, уламыштар Ч.Айтматовдун чыгармаларында» аттуу темада чакан сценка, угуза окуулар өтүлдү. Нарын шаардык китепканасында «Ч.Айтматов жараткан көркөм дүйнө» аттуу окурмандардын конференциясы, «Арыба Ак кеме», «Ч. Айтматовдун чыгармаларына саякат», «Бугу эне» уламышы аттуу адабий кечелер, Жумгал райондук китепканасында «Арыба, Ак кеме, мен келдим» аттуу адабий кече «Дүйнөлүк цивилизациянын генийи кыргыз жазуучусу - Айтматов» аттуу окурмандардын конференциясы, Ак Талаа райондук китепканасында «Жоголгон сүйүү баяны»

Ч. Айтматовдун «Делбирим» чыгармасы боюнча, «Айтматов жана экология», «Айтматовдун чыгармаларында адамзат проблемасы» кечелер жана баяндамалар,

Ат башы райондук китепканасында «Гүлсараттын тагдыры, бир муундун тагдыры», «Айтматов жана театр», «Айтматов дүйнөнүн жашчырыгы» аттуу кечелер, конференциялар өтүлдү.

Нарын облустук С. Орозбаков атындагы китепканасында Ч. Айтматовдун чыгармаларын дашазалоо боюнча, облустагы китепканалардын арасында кароо сынагы өткөрүлдү. Сынактын жыйынтыгы Нарын жергесинде китепканалардын негизделгендигинин 80 жылдыгына карата жыйынтыкталып, Ак-талаа жана Кочкор райондук китепканалары жещүүчү болуп, диплом жана баалуу сыйлыктар ыйгарылды.

Мен сиздерге Ч. Айтматовдун 80 жылдык мааракесине арналган Нарын жергесинин китепканаларында өткөн иш чараланынан тизмек куруп сиздерге айтып бердим. Айтматов жөнүндө айта берсек сөз учугу, ыр түрмөгү күнгө эмес айга созулат. Айтматов темасы китепканалар үчүн өлбөс өчпөс түбөлүк тема.

Жакшы уул урмат экен, атак экен
Күл, кулпун ажайып Ата-Мекен
Керме Тоо кенсиреген Кен жайыктар.
Толукшуп, кубанычтан жатат бекен

Учурдун жүгүн артып, бели тала
Көтөрүп зоболосун элдин жана
Жараган Ата-Журттун намысына
Сиздейге миц рахмат ЧЫҢГЫЗ аба!

Эзелки замандардан бизге келген.
Рухубуздуң туу чокусу «Манас» болсо
Бүгүнкү рухубуздуң бийик жери.
Кыргыздын чыгаан уулу ЧЫҢГЫЗ.